

Over den tusschenpersoon en zijn wijze van doen heen zullen we de eigenlijke afzenders in het oog houden; en om hünnentwil zullen we aannemen, wat we anders zouden weigeren.

M.a.w. bij het hooren van de prediking moeten we ons niet door de gebreken van prediker en preek laten verleiden om te vergeten, dat we in de waarheid die ons gepredikt wordt, met onzen God te doen hebben. We moeten ernstig pogen ons boven den persoon, door wien en den vorm waarin ons het Woord verkondigd wordt uit te heffen, om met de boodschap, die ons wordt gebracht te staan voor 't aangezicht van Hem, die ze tot ons deed uitgaan.

„Ik wil het graag”, zegt onze vrager, „maar ik kan het niet. Evenmin als ik in 'tdagelijksche leven het gesprokene los kan maken van den sprekenden persoon.”

In de laatste woorden zegt hij zelf ons wat de oorzaak is van zijn niet-kunnen. 'Tis deze, dat hij, evenals hij in het dagelijksche leven de waarheid en de waarde van een woord laat afhangen van den persoon, die het spreekt, ook de beteekenis van een preek laat bepalen door den persoon van den prediker.

Nu is deze wijze van doen in 'tdagelijksche leven reeds onjuist. Doch ze is het nog veel meer ten opzichte van de bediening des Woords.

Na wat ik boven zei, zal hem dit ook duidelijk zijn.

Het moge hem helpen zich op te werken tot het standpunt waartoe hij zelf reeds trachtte te komen.

Een lichte taak is dit niet.

Ze vraagt offers van ons.

Doch vergeten we daarbij niet, dat er ook offers gevraagd worden — de eerste en de zwaarste — van die ons het Woord heeft te bedienen; en dat prediker en hoorder elkander nooit vinden zullen in Gods waarheid, tenzij de offers beiderzijds gewillig om der waarheid wille worden gebracht.

En daarbij zijn aan de zijde der hoorders de offers die velen, vooral onder onze jonge menschen, tegenwoordig het zwaarst vallen, dan welbeschouwd het lichtst.

Ik bedoel die in aesthetisch opzicht.

Ook het gevoel voor 'tschoone heeft zonder twijfel zijn rechten. Gelukkig de prediker, die het zonder jacht te maken op effect of lof, en zonder schade voor den inhoud, kan bevredigen en in dienst der waarheid trekken.

Doch alles heeft zijn eigen plaats; en de schoonheid moet goed vinden, dat ze, in gezelschap van het ware en het goede, de derde krijgt.

Hoe dit met name voor het bedienen en het hooren van het Woord geldt, zegt ons wel de vorm waarin God zelf Zijn Woord ons gaf.

Want al heeft de H. Schrift méér schoons dan we licht vermoeden, — een „Boek van Schoonheid” in den zin, dat ze zich in den dienst van 'tschoone zou stellen, is ze allermíndst. Model is b.v. de stijl der meeste bijbelschrijvers waarijk niet.

Het geschreven Woord deelt, ten opzichte van wat de zinnen bekoort, het lot van het vleeschgeworden Woord. Het mist zelfs de rok zonder naad, die het laatste droeg.

Het offer, dat het geschreven Woord ook in dit opzicht — en niet zonder bedoeling — van ons eischt, als het ons zijn dienst zal bewijzen, mogen we ten opzichte van het gepredikte Woord niet terugvorderen.

Moeilijker wordt het, als dé persoon van den Dienaar des Woords ons onder de preek in den weg gaat staan. Vooral als zijn ernst en zijn waarachtigheid bij ons in verdenking kwamen.

Maar wat zullen we zeggen, als het Christus belijft, menschen met allerlei gebreken in Zijn dienst te nemen? Zullen wij dan afkeuren die Hij aannam, en weigeren te ontvangen, die Hij zond?

Eens zond Hij ook een Judas uit om in Zijn Naam het Evangelie des Koninkrijks te prediken.

Wat zou Zijn oordeel zijn geweest, zoo de Joden op grond van twijfel aan Judas' oprichtigheid, en op grond van de geldzucht die ze bij hem wel eens ontdekten hebben, geweigerd hadden uit zijn mond het Woord des Koninkrijks te ontvangen?

Het antwoord ligt in het woord, waarmee Jezus Zijn knechten uitzond: „Die u ontvangt, die ontvangt Mij; wie u verwerpt, die verwerpt Mij”.

Kort gezegd, als het Woord ons bediend wordt, zullen de majesteit en de liefde van Hem, van Wien het uitgaat, ons gelden voor zóó aanbiddelijk-groot, dat we ze niet laten verduisteren door het gebrek in Zijn boodschappers.

V.

F.

LITERATUUR EN KUNST.

Een nieuwe verzenbundel van Alice Nahon.

II.

Ter inleiding op de bespreking van den nieuwen verzenbundel, „Schaduw”, van Alice Nahon, hebben we in het vorige artikel een en ander meegedeeld met het gesprek, dat de journalist Joh. de Maegt met de dichteres heeft gehad.

Ter inleiding, maar tegelijk ook tot nadere verklaring. Want, — we hebben dat aan 't slot van genoemd artikel uiteengezet — de nieuwe bundel is geheel anders dan de beide vorige. Anders van inhoud en anders van toon. En dan is, wat ze den heer de Maegt vertelde, de toelichting, die we noodig hebben om te verstaan, dat de nieuwe bundel is weerspiegeling van een ontwikkelingsproces, dat zich (althans gedeeltelijk) voltrokken heeft in de direct achterliggende jaren, dat een totaal andere levensgesteldheid van de dichteres ook een ander stempel zetten moest op haar poëzie.

Direct al valt het verschil in uiterlijk op. Terwijl „Vondelingskens” en „Op zachte Vooizekens” in hun zelf presentoreen aan den lezer geen bepaalde houding hadden, komt „Schaduw” met een zeer expressionistischen omslag van scherpe lijnen en marquante licht-contrasten, meer modern dus, maar ook meer karakteriseerend.

En wanneer men den bundel open slaat, ziet men het nog duidelijker: tegenover het eenvoudig-rhythmische van de vroegere verskens staat hier een rhythmische bewogenheid, die in groote vormvarieëteit zich uit. Een gedicht b.v. als „Schaduw” is typeerend voor de techniek van dezen gelijknamigen bundel: geen strophische eenheid, geen rijnschema, geen versvoet, slechts een rhythmische klankengolving, die breed inzet, zich uitbreidt tot versregel met vier heffingen, om uit te loopen in een enkel woord. De ongebondenheid, het vorm-vrije, dat aan de gedachten-niting onbetoonde mogelijkheid laat is in de plaats gekomen voor het strak-metrische en ingehoudene van de vroegere verzen.

In dat alles openbaart zich een moderniteit, die bewijst, wat de dichteres haar bezoeker zei omtrent haar sympathie voor moderne kunst.

Maar het bevestigt ook een andere mededeeling, die ze deed, n.l. dat de verzen muzikaal in haar ontstaan. Er klinkt duidelijk taalmuziek door deze nieuwe gedichten, een veel zwaardere klank, dan te voren, een veel bredere modulatie. Het simpele, zachtvloeiende heeft plaats gemaakt voor harmonische compositie, de verzenes zijn gedichten geworden, woord-accorden van onderscheiden timbre en kracht. 'Tis, als heeft zich Alice Nahon in de enkele jaren van haar zwijgen ontwikkeld van zoetgevooid zangeres tot componeerend kunstenaar: met dezen bundel neemt ze haar plaats in onder de dichters van den modernen stijl.

Wat betreft den inhoud zien we een gelijk beeld.

Er zijn verzen, die aan de vroegere herinneren: „Maskers” b.v. met zijn strophische regelmaat en rhythmische vastheid, of „Margrieten”; er zijn verzen, die als op den overgang staan, die de intonatie hebben van de vroegere poëzie, maar den vorm der moderniteit: het mooie „Middag-Wiedsters” b.v.; er zijn eindelijk verzen, die geheel in overeenstemming zijn met het beeld, dat de dichteres van zichzelf gaf in haar gesprek met den bezoeker, weerspiegelingen van haar psychische gesteldheid en het gecompliceerde van haar huidige levensinzicht: „Twee liedjes van inkeer”, „Molmen boom”, „Taal”, „Dooi”, „Gebel”, e.d. De verzen van deze laatste soort zijn de talrijkste, vormen ook den eigenlijken inhoud van den bundel.

Bezieet men ze dan nader, dan treden herhaaldelijk fijne en diepe gedachten naar voren. Zoo in het gedicht „Schaduw”, waar de dichteres zichzelf vergelijkt bij een varenblad, „dat liever in de lommer leeft, dan zon te dragen”; in „Poëzie”, waar ze er op wijst hoe

Poëzie,
lenger en sterk mirakel,
dat zich voltrekt boven een trosselke woorden,
boven een enkelen zin,
boven een luttel woord,

ontstaat in de eenzaamheid, en hoe dan

..... die woordgestalte rijst
achter der engelen voet,
hoe zij ze beuren op hun vleugelen stoet
tot zij, in 't licht getild,
en in gestuute vaart
op hemelbogen staat.

Of ook de wensch in „Wintergepeinzen”:

Dat ook ons harte rusten kon
lijk 'swinters de velden doen
die liggen daar onder Gods hemelen wijd,
de waarde te viereen
van eenzaamheid.

In „Molmen Boom” uit ze de verzuchting, dat toch de menschen meer barmhartigheid elkander mogen bewijzen; in „Dooi”, dat onze droomen, gelijk succuw die smelt tot water dat „vloeiend verreint”, mogen dooien tot werken; in „Leeuwerik” vraagt ze den zanger niet te gaan zingen naar den hemel, want „op de wereld zijt ge zoo van doen”: daar zijn de grauwe zorgen, daar is het vale laagland van het lijden...

Gedachten, die alle rijk zijn aan inhoud, rijk ook aan stemming.

Trouwens, stemming is het karakter van heel dezen bundel. Men leze slechts: „Middagwiedsters” of „Zilver”, of „Margrieten”, of „Een verloren brief”. Zulke dichtjes doen zien, dat het nóg de eigenschap is van Alice Nahon, een liedje te vinden, zooals ze het in „Vondelingskens” zei:

in 't vertellen van wat wind....
't ritselen van de hagen....
in de kijkers van een kind....
'tscheemren van de dagen....

in de kleine dingen dus van het omringende leven. Er moge dan in de stemming, door dat aanschouwde gewekt, meer complicatie zijn naar den aard van het oogenblik, 'tis nóg het gewone, het in zichzelf geringe, dat haar ziel treft. En zooals vroeger de Avondsonebloemen of de Dophei haar troosten, zoo doen het nu de Margrieten, die

staan.... zonder vragen
een bleke sterrenstoet
een goedheid zonder woorden,
te bloeien aan mijn voet.

Want:

Een kommer te raden, te heelen,
en te doen of men weet het niet,
dat moeten de menschen nog leeren
van de hooge, stille margriet....

Maar, leest men zoo deze stemmingdichtjes en verzen van inkeer, dan blijkt óók, wat we, naast het reeds genoemde, als van belang in het gesprek met den heer de Maegt hebben aangewezen: dat de dichteres in haar gemoed draagt „een onweerstaanbare melancholie”.

Dat was de trek van al de vroegere dichtjes — 'tis ook de meest sprekende eigenschap van deze nieuwere poëzie. Als op het duidelijkste voorbeeld wijzen we op „Twee liedjes van inkeer”. De dichteres zegt daarin, dat ze „vreugd en vriendverlaten”, toch voor de menschen van liefde zingen wil: ze droomt haar liefde blijer, sterker, wijder...

Ik droom mijn liefde wijder,
dat niet mijn einddoel zij
'terbarmen van een man,
en dat ik met mijn vrouwehanden
wat wereld-ellende
omvatten kan....

maar onmiddellijk daarop moet ze doen volgen:

Toe, mijn oogen, weest nu stil,
vertelt niet, wat ik zwijgen wil
want lachen door mijn triestigheid
is wonderschoone logen....

en:

Toe mijn ziele, help me nu
.....

en:

Toe mijn harte, zing nu weer,
.....
doe gij dit hart wat stiller slaan,
doe gij mijn oogen minder gaan
naar 'tlokkend land
van menschenliefde.

Het „lauwe lied van ijdele hoop en ijdele wenschen” kan ze in haar hart niet tot zwijgen brengen, hoezeer ze het ook beproeft. En in „Ons handen” en „Trotsche vriend”, komt wel uit, waarom ze dat niet kan, waardoor de melancholie haar beheerscht. Zei ze het ook niet tot haar bezoeker: „Ik heb veel en innig leed gekend”....?

Als we nu dit alles hebben opgemerkt — en rustig en genietend lezen dóet het opmerken — dan zijn we ook in staat, ons een oordeel over dezen nieuwen bundel te vormen. En dan zien we, dat, ondanks het vele, waarin hij verschilt van de vroegere, toch de Alice Nahon van „De Schaduw” niet een geheel andere is dan die van Vondelingskens of Vooizekens. De levensgesteldheid is veranderd, de spanning van den arbeid is in haar leven gekomen, de omgang met het verkeer onder, het zien van de menschen heeft

de vaalheid
zoals we li
men van de
zijn. En dat
moderne, hat
nieuw poëzi
dichterschap,
niek in vorm
Ook hier is
wat ze zich
menke, bove
te herkennen
die weer get
haar islent
taanden.

Alleen —

Tot tweem
gezegd, dat
heid van ha
wij haar wil
te doen. Wa
ook onze ref
just door di
hand. En de
ben voor „S
geworden tal
in 'tduiker,
ben voor de
staan deze ?

Eer is toe
geuime kw
Constateur
mij geriteerd
ik verwoes
heeft laten li
griep. deze
neem ik, oc

Voor er
welke ong
K. Schild
maite teg
dinging wa
ze vobioen
reik van
Schilder r
dinging der
later kor
'tveiliger
verhderlijk
het gevok
Hoe moet
zijn, en allee
meening ter
Ik gebruik,
Obbink schre
de Moor ple
van dr De
21 Jan. 192
alheen, dat
krachtte, m
haar de zu
verklaarde
recht" (11 3
Dr De Moor
als in een
dezen twist
een les var
Obbink niet
en „direct”

Ik zal ew
len hierin,
ik graag za
Men lette
A. In het
Wat K.
maar uite
Dat lijkt
(Ref. 2 Nov
Obbink utr
geven, dat
bleek, dat
het, maar
iets (bergel
B. Prof.
weringen „
„directen”
niet aan r
leiding was
als manoe
schreef hij